

Rubrik BoF - Peroralt kontrastmedel DT vuxna - rutiner	Dokumenttyp Riktlinje	Gäller från 2024-02-14	Giltigt t o m 2024-12-31	Sida:
Författare Aho Fält Tobias	Faktaägare Hochbergs Peter	1 (5)		
Gäller för (enhet) VE bild och funktion, SUS	<i>Utskrivet dokument gäller inte som original!</i>			Version: 10

RUTINER FÖR PERORALT KONTRASTMEDEL BoF

(Avser DT-undersökningar av vuxna patienter)

Detta är en tillfällig rutin som gäller fram till ny revision under hösten 2024. Då kommer anpassning till gemensamma rutiner för Region Skåne genomföras.

A. Vid ordination av DT buk / DT Thorax-Buk bör följande grundregler följas:

ELEKTIVA UNDERSÖKNINGAR

Patientkategorier som bör ordinerar peroral kontrast:

- Smala patienter med BMI 21 eller lägre
- Patienter med känd eller misstänkt gynekologisk cancer
- Patienter som genomgått whipple-operation eller gastric by-pass
- Med sparsamhet även andra patienter som utifrån tidigare undersökningar eller diagnos befaras bli särskilt svårbedömda utan peroral kontrast

Förtydligande angående ordinationer i RIS:

- **"Peroral kontrast: Ingen"** - Används då patienten inte tillhör någon av ovanstående kategorier (inkl att BMI är känt och över 21). Uppgift om längd/vikt/BMI skall vid ordination eftersökas bland äldre undersökningar i RIS.
- **"Peroral kontrast: Positiv"** - Om patienten tillhör någon av kategorierna ovan ändrar ordinerande läkare texten till "Peroral kontrast: Positiv"
- **"Peroral kontrast: BMI"** – När uppgift om längd/vikt/BMI saknas ändras texten till "Peroral kontrast: BMI" vilket innebär att patienten skall erhålla peroral kontrast endast om BMI är 21 eller lägre. Uppgift om BMI får i dessa fall inhämtas i samband med bokning eller undersökning.

AKUTA/INNELIGGANDE UNDERSÖKNINGAR

Akuta remisser bedöms utifrån patient och frågeställning. Flertalet undersökningar kan dock utföras utan peroral kontrast. Liksom vid elektiva undersökningar underlättar peroral kontrast bedömningen av smala patienter. Vid frågeställningarna abscess och/eller fistel underlättar peroral kontrast bedömningen. Vid misstänkt komplikation till gastric bypass-operation bör peroral kontrast ordinerats, se särskilt avsnitt nedan.

B. Olika varianter av peroralt kontrastmedel:

POSITIV:

När Positiv peroral kontrast ordinerats gäller följande:

- 30 ml Omnipaque 240 mg I/ml och 30 ml Sorbitol 70 % blandas med vatten till total volym 1000 ml.
- Elektiva patienter dricker 1000 ml kontrastblandning fördelat på 1 timme före undersökningen.
- Inneliggande och akuta patienter dricker 1000 ml kontrastblandning fördelat på 1,5 timme före undersökningen.

NEUTRAL

När Neutral peroral kontrast ordinerats gäller följande:

- 30 ml Sorbitol 70 % blandas med vatten till total volym 1000 ml.
- Elektiva patienter dricker 1000 ml kontrastblandning fördelat på 1 timme före undersökningen.
- Inneliggande och akuta patienter dricker 1000 ml kontrastblandning fördelat på 1,5 timme före undersökningen.

KOMMENTARER:

- På flaskan står att Omnipaque skall injiceras, men för användning som peroral kontrast skall den drickas.
- En öppnad flaska Sorbitol 70% kan användas i 6 månader efter öppnande.

UNDANTAG FRÅN OVANSTÅENDE:

- Ordinerande radiolog kan utifrån frågeställning modifiera vilken volym kontrastblandning patienten skall dricka och under vilken tid. Detta anges i fritext i ordinationen.
- Vid DT tunntarm gäller följande rutin:
  - 45 ml Sorbitol 70% blandas i 1500 ml vatten.
  - Vid undersökning utan sond skall kontrastblandningen drickas under 45 minuter fram till undersökningen
  - Vid undersökning med sond ges kontrastblandningen via nasojejunal sond, antingen med injektionspump eller för hand.
  - Om patienten har stomi skall volym och dricktid reduceras, se metodbok/TILDA.
- Vid frågeställning misstänkt komplikation till gastric bypass-operation, t.ex. intern herniering/inre bråck skall patienten ordineras 500 ml positiv peroral kontrast som blandas enligt:
  - 15 ml Omnipaque 240 mg I/ml och 15 ml Sorbitol 70 % blandas med vatten till total volym 500 ml
  - Kontrastblandningen dricks under 30 minuter innan undersökningen, de sista klunkarna i undersökningsrummet, just innan patienten lägger sig i apparaten.
- Patienter med stomi som ordinerats peroral kontrast skall dricka reducerad volym kontrastblandning utan Sorbitol (kräver ej någon separat ordination av radiolog):

- Positiv: 15 ml Omnipaque 240mg I/ml blandas med vatten till 500 ml.
Kontrastblandningen dricks fördelat på 1 timme före undersökningen.
- Neutral: 500 ml vatten dricks fördelat på 1 timme före undersökningen.

- En andel patienter upplever mera uttalade diarré-besvär efter intag av Sorbitol.
Dessa patienter kan i RIS/PACS märkas "Tål ej Sorbitol" och bör erhålla kontrastblandning utan Sorbitol (30 ml Omnipaque 240 mg I/ml blandas med vatten till 1000 ml). Om möjligt förläng dricktiden med 30 min.

- IVA-patienter med förlångsammad tarmpassage och/eller aspirationsrisk kan efter beslut av ansvarig läkare på IVA ordinerats följande:
  - Patienten dricker/erhåller via sond 600 ml kontrastblandning (18 ml Omnipaque 240 mg I/ml och 18 ml Sorbitol 70 % blandat med vatten till total volym 600 ml) fördelat på 2 timmar före undersökningen.
Vid behov kan kontrastmängden reduceras ytterligare alternativt dricktiden förlängas. Betänk dock att kontrastfyllnaden i tarmen då försämras.

- Patienter som undersöks i Eslöv skall dricka peroral kontrast utan tillblandning av Sorbitol.

- Om det gått mer än 30 minuter sedan patienten intagit kontrasten (t.ex. vid försening el tidskrävande transport) kan en extra mugg kontrastblandning ges i anslutning till undersökningen.

- Avseende DT-undersökningar av barn gäller särskilda rutiner för peroral kontrast, v.g. se separat PM.

ALTERNATIVA BEREDNINGAR AV PERORAL KONTRAST:

E-Z-CAT

Bariumnehållande positivt peroralt kontrastmedel, kan ordineras av radiolog vid tidigare överkänslighetsreaktion mot jodkontrastmedel.

- 225 ml E-Z-CAT blandas med 675 ml vatten till total volym 900 ml
- Patienten dricker kontrasten fördelat på 1 timme före undersökningen
  - OBS! E-Z-CAT är kontraindicerat vid känd el misstänkt gastrointestinal perforation. Skall användas med försiktighet vid misstänkt ileus.
  - Ordineras av radiolog i fritext i RIS